

Rijmwoordenboek voor streektaal

Gron. Gebru-
bude 22/11/84
(el. pruv.)

woorden eindigen op bijvoorbeeld - boom. Vroeger kon dat alleen door heel lang na te denken en dan in Ter Laan te kijken of het klopte'. De spelling in 'Omgekeerd is ook wat weerd' is overigens dezelfde die Ter Laan hanteert.

Promoten Gronings

Toen Siemon Reker in februari 1984 door de provincie Groningen werd aangesteld als streektaalfunctionaris kreeg hij een tweeledige taak. Aan de ene kant het verrichten van wetenschappelijk onderzoek naar het Gronings, aan de andere kant het promoten van de Groningse taal. Hiervoor is inmiddels de Stichting Grunneger Toal opgericht. Gedeputeerde Staten van Groningen maakten onlangs bekend deze stichting volgend jaar met 149.000 gulden te willen subsidiëren. Siemon Reker neemt met ingang van 1 januari aanstaande zijn intrek in een kantoor aan het Martinikerkhof. In het voormalige pand van de opgeheven Provinciale Culturele Raad.

Hierboven werd al duidelijk dat het rijmwoordenboek bijdraagt aan het wetenschappelijk onderzoek naar het Gronings. 'Het boek barst van de onderwerpen', aldus Siemon Reker. 'Tevens neem je door zoiets uit te brengen het Gronings serieus. Je laat zien dat je veel met die taal kunt doen. Het is voor onderzoeksdoeleinden begonnen. Maar het leukste is wel dat je in beperkte omvang de rijkdom van het Gronings ziet. Al moet je dat woord rijkdom niet te vaak gebruiken, dat leidt snel tot een beetje een eng provincialisme. Zo van: dat hebben wij wel en jullie lekker niet'.

Onderwerpen

Siemon Reker heeft de stille hoop dat er meer mensen die vinden dat zijn boek 'barst van de onderwerpen'. Zelf heeft hij al genoeg ideeën voor vervolgonderzoekjes, al wil hij niet verraden welke dat zijn. 'Ik hoop dat 'Omgekeerd is ook wat weerd' leidt tot meer publicaties over het Gronings. Dat moet ook. Meer mensen zouden er over moeten schrijven. En op basis van dit boekje kan dat'.

'Omgekeerd is ook wat weerd' ligt eind deze week in de boekhandel en kost f 19,50.

Na tweeënhalft jaar dagelijks 'monnikenwerk' presenteert streektaalfunctionaris Siemon Reker vandaag zijn retrograde woordenlijst (of rijmwoordenboek) van het Gronings. 'Omgekeerd is ook wat weerd' heet het boekje dat gedeputeerde G. Beukema dan in ontvangst neemt. Het is uitgegeven door het Nederlands Instituut van de Rijks Universiteit Groningen en bevat om precies te zijn 21.748 Groningse woorden. Voor zover bekend is het Gronings de enige streektaal die zo'n boek kent. 'Ook het Fries heeft het niet', aldus Siemon Reker.

- Streektaalfunctionaris Siemon Reker voor zijn nieuwe kantoor aan de Martinikerhof in Groningen. Zijn nieuwste publicatie 'Omgekeerd is ook wat weerd' wordt vandaag gepresenteerd. Het Gronings is dan de enige streektaal die een eigen rijmwoordenboek heeft.

'Ik vind het wel een beetje jammer om het boek nu af te staan. Het is toch wel mijn kind'.

Toepassingen

Voor Groningstalige Sinterklaas-dichters is 'Omgekeerd is ook wat weerd' een aardig hulpmiddel de komende weken. Maar het boek heeft meer toepassingsmogelijkheden, zegt Siemon Reker. Dat het voor Sinterklaasgedichten gebruikt kan worden is slechts een bijkomstigheid.

'Taalonderzoek dat te maken heeft met de achterkant van woorden kan nu een duw in de goede richting krijgen. Bijvoorbeeld: welke soorten lettergrepen kent het Gronings aan het einde van een woord. Maar ook kun je nu opzoeken welke Groningse

In de volksmond heet een retrograde woordenlijst meestal een rijmwoordenboek. De woorden die er in staan zijn op alfabetische volgorde gezet. Alleen begint men bij de laatste letter van het woord. Wie dus het Groningse woord 'scheernsliepersgezicht', in de retrograde woordenlijst wil opzoeken, moet beginnen met de T, dan de H, de C en zo verder. Is het woord gevonden dan staan daar alle woorden in de buurt die op 'scheernsliepersgezicht' rijmen, of, in wetenschappelijke termen, dezelfde uitgang hebben.

Monnikenwerk

De omschrijving 'monnikenwerk' mag vrij leterlijk genomen worden. Tweeënhalft jaar lang was Siemon Reker er elke avond in zijn vrije tijd mee bezig, vertelt hij. De duizenden Groningse woorden die het Nieuwe Groninger Woordenboek van K. ter Laan bevatte, schreef hij over op kaartjes en zette ze op de hierboven beschreven manier op alfabetische volgorde.

Daarnaast voegde hij nog vele woorden toe die Ter Laan niet vermeldt. Een computer controleerde vervolgens of de woorden wel correct op omgekeerde alfabetische volgorde stonden. Siemon Reker heeft nu negen archiefkasten vol met kaartjes waarop de 21.748 woorden staan.